

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio IX. De iis quæ Rescriptis justitiæ sunt peculiariora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

REGULA II.

Hinc si Quis sub futura conditione Beneficium impetret, alius verò purè ante conditionis hujus eventum, posterior priori præferatur.

C. 13. *De Rescript. in VI.*

§. II.

De Rescriptis Disjunctivis.

REGULA.

In Rescripto Disjunctivo (*quale, quo præcipitur aliquid fieri, si hoc, vel illud ita se habeat*) sufficit, quòd una pars sit vera.

C. 4. *De Rescriptis.*

§. III.

De Rescriptis Obreptitiis, Subreptitiisve.

Notandum, per Rescriptum Obreptitium intelligi, illud, in quo tacetur veritas exprimenda; per Subreptitium verò, intelligi illud, in quo suggeritur falsitas: Notandum iterum, Rescriptum Obreptitium dici posse Subreptitium, quia furtivè Concedenti, qui si sciret quòd tacetur, Rescriptum denegaret. His notatis hæ traduntur Regula.

REGULA I.

Fundamentum notatæ distinctionis inter Rescripta Obreptitia, Subreptitiave in Canone reperitur: ipsa verò distinctio nequaquam, imò contrarium quid in eo habetur.

I. Pars patet ex C. 20. *De Rescript.* & ex C. 7. *De Fide Instrum.*

II. Credenda, donec citetur aliquis Canon, in quo talis distinctio exprimatur.

III. Pars est in *Cap. 22. de Rescript.* & in C. 21. 23. *de Præb. C. 41. de Excom.* Vocant Surreptitia Rescripta, in quibus veritas exprimenda tacetur.

REGULA II.

Obreptio vel Surreptio non eundem habent effectum, in quovis Rescripto.

Infertur ex C. 8. & 22. *de Rescript.* quæ docent, Rescriptum Justitiæ Obreptione, vel Surreptione fieri annullationi obnoxium: Rescriptum verò Gratiæ, eadem Obreptione, vel Surreptione fieri nullum.

REGULA III.

Triplex est Clausula, quæ impedit, ne Obreptio, Surreptione noceat, Motu proprio, Nonobstante, Ex certâ scientiâ.

De Primâ fit mentio in C. 23. *de Præb. in VI.* de secundâ in C. 21. *ibid.*

§. IV.

De Rescriptis proprio Motu datis.

REGULA I.

Ut sunt Rescripta, quæ ad Impetrantium petitionem vel aliorum dantur, ita sunt, quæ ex merâ Concedentis benignitate procedunt & Rescripta de Motu proprio dicuntur.

C. 23. *de Præb. in VI.*

REGULA II.

Nullum Rescriptum proprio Motu datum reputandum est, nisi id in eo exprimatur. *ibid.*

REGULA III.

Clausulæ, proprio Motu, non alia vis, quàm ut impediatur, ne Rescriptum Obreptitium Surrep-

Tom. I.

titiumve censeatur, & ut denotet Papam immediatam jurisdictionem prætere in eos, quibus illa diriguntur.

Id operatur citata Clausula, aliud autem operari ex nullo juris Textu colligere fas est.

§. V.

De Rescriptorum stylo.

REGULA.

Non alia in Canone habentur ad Rescriptorum styllum pertinentia, quàm ista.

I. Episcopi, Archiepiscopi, alique Superiores vocantur à Papâ Fratres; non Filii: ceteri verò vocantur Filii.

II. Papa scribens singulis Personis plurali locutione non utitur.

§. VI.

Comprehendens ceteras Rescriptorum Divisiones.

REGULA I.

Rescripta alia sunt Excitatoria, alia Restitutoria, alia Attributionaria.

Excitatoria sunt, quibus Ordinarius ad ea faciendâ excitatur, quæ ex Officio facere potest & debet: *Restitutoria* sunt, quibus Ordinario præcipitur, ut quæ aliàs poterat, ut Ordinarius, nunc tamquàm Sedis Apostolicæ Delegatus faciat; *Attributionaria* sunt, quibus Ordinario, quæ ut Ordinarius non potest, nec aliàs potuit, committuntur.

REGULA II.

Primi & Secundi generis Rescripta à Rescriptis Tertii generis in eo differunt, quòd quæ vi illorum fiunt, autoritate *Ordinariâ* fiant, ideòque in eis Appellatio immediata ad Prælatum proximè Superiorem devolvitur. Quæ verò in istorum executionem fiunt, autoritate *Delegatâ* fiant, ideòque ad Committentem Appellatio devolvitur.

Prior Regulæ Pars expressè habetur in C. 12. *de Off. Ord.* quoad Rescripta Excitatoria: Quoad alia verò, ex pluribus Concilii Tridentini locis præfata autoritas Delegata colligitur, cum doceant Ordinarium, post factam ab eodem Concilio restitutionem, tamquàm Delegatum agere debere in iis, quæ aliàs ut Ordinarius faciebat. Infertur etiam ex *Eod. Cap. 12.* restitutione enim, quæ aliena erat jurisdictio ejus propria sit, cui restituitur. Hoc fufius explicatur in *Tractatu de Jurisdic. Ecclesiasticâ* in II. Tomo, inferendo.

SECTIO IX.

De iis, que RESCRIPTIS JUSTITIÆ sunt peculiaribus.

REGULA I.

Quidquid ratione Materiæ convenit Rescripto Justitiæ, id sibi peculiare habet. Hinc quæcumque huic Rescripto conveniunt ex eo, quòd Forum Contentiosum respiciat, sibi peculiaribus sunt.

REGULA II.

Non alia habentur in Canone Rescriptis Justitiæ peculiaribus, quàm ista.

I. Non diriguntur nisi Dignitatem vel Personatum Habentibus aut Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, nec executioni mandantur nisi in Civitatibus vel Locis Insignibus. C. 11. *de Rescript. in VI.*

II. Si quis Duplici Rescripto delegetur ad eandem Causam, *Generali*, quo Causa non exprimitur, sed tali modo

§

modo

modo tractari jubetur, cum expressa fuerit, & *Speciali*, quo Personæ & Res exprimuntur: nonnullaque mutantur quoad procedendi formam; *Speciale*, Rescriptum Generali derogat, quoad ea, quæ specialiter exprimit. *C. 14. §. Quoniam. De Refor.*

III. Rescriptum, quo Personis & Rebus non expressis, sed postea exprimentis Causa committitur, jurisdictionem dat, sed non exercitium Jurisdictionis: istud verò accipitur Rescripto, quo postea Res & Personæ exprimuntur. *ibid.*

IV. Rescriptum expressè obtentum contrà Minores & viliores Personas, ad Majores extendi non potest. *C. 15. eod. Tit.*

V. Clausula & quidam alii non est ad multitudinem effrenatam extendenda, sed exponenda, ut in *C. 2. de Rescript. in VI. ibid.*

VI. Rescriptum, quo Impetrans non utitur contrà expressos sed contrà Minores, vel Pares non expressos, censetur dolo obtentum, ideòque ut nullum habeatur. *ibid.*

VII. In Causâ Monasterii, in quo Abbatis & Conventus negotia non sunt discreta, valet Rescriptum, quod Solius Abbatis meminit, vel quod contrà solum Abbatem impetratur. *C. 21. de Rescript.*

VIII. Rescriptum Subreptitium non est nullum: hinc patet, quòd omisso Clausulæ, si *Preces veritate nitantur*, non annullat id genus Rescripti. *C. 22. de Rescript. expressè dicit, hanc Clausulam subintelligendam, si omittatur, & de Rescriptis Justitiæ manifestè loquitur.*

IX. Qui Rescripto ex malitia vel negligentia intrà annum non utitur, alio potest conveniri, etsi Primi non meminerit. *C. 28. eod. Tit.*

X. Rescriptum ultrà duas Diatas extrà Diocesim Reum trahens, non valet, nisi Partes consenserint, vel id Constitutionis id prohibentis meminerit. Gallia factam huic Constitutioni Derogationem non probaret, Parte Adversâ de hoc conquerente. *C. 28. ibid. Corrigitur hoc Caput Cap. 11. de Rescript. in VI.*

XI. Impetratum sine Speciali Domini Mandato Rescriptum non valet, nisi à Consanguineis vel litis Consortibus aliisque similibus impetratum sit; idem si Mandatum revocatum fuerit, & revocatio Procuratori innotuerit. In Gallia sine tali Mandato valde impetratur. *C. eod. §. sunt & alii. C. 33. eod. Tit.*

XII. Admittens Appellationem Rescriptum circa executionem anterioris Rescripti, pravalet Rescripto, quod Causam commisit, cujusque executio Appellationi locum præbuit. *C. 29. eod. Tit.*

XIII. Successor conveniri nequit Rescripto in Prædecessorem impetrato, si iste antè mortem vi illius ad Judicium non sit vocatus, præterquam si succedat in vitio: cuius ratio est, quia Rescriptum expirat cum eo, contrà quem impetratum est, si res sit adhuc integra. *C. 36. eod. Tit. C. 11. de Judiciis. C. 36. de Rescript.*

XIV. Rescripta Impetrantes, iisque Utentes, ut alios quoquo modo vexent, illorum commodo frustrati in expensis sunt condemnandi. *C. 44. de Rescript. huc referri potest. C. 16. eod. Tit. quod privat Prioris Rescripti commodo eum, qui aliud dolo impetrat non factâ illius mentione.*

XV. Fiunt inutilia, nisi Impetrans iis intrà annum utatur. *C. 9. & 33. De Refor.*

XVI. Vis eorum expirat, si Concedens moriatur nondum incepta executione. *C. 19. & 20. de Deleg.*

XVII. In Causa Reali Rescriptum sequitur rem, quam respicit, undè vi illius conveniri potest is, ad quem transmittitur post Rescripti Impetrationem. *C. 1. de alien. Jud. mut. causa.*

XVIII. Id ad quod Jure Communi Rescriptum extenditur, tanquam expressum habetur, si prætermittatur. *C. 1. De Mutuis Petition.*

XIX. Sub eadem Rescripti formâ reconveniri potest Actor, sub quâ Reum convenit. *C. 2. De Mur. Petit.*

XX. Rescriptum Appellationem prohibens, injustam

tantum prohibet. Clausula autem, quâ Appellatio prohibetur, non convenit nisi Rescripto Justitiæ. *C. 47. De Appell.*

XXI. Rescriptum rei litigiosæ Confirmatorium non valet, rei verò legitime possessæ ita valet, ut absque Sedis Apostolicæ Mandato de eâ cognoscere Judici non liceat. *C. 1. 2. De Conf. Util. &c.*

XXII. Prælatus in Causis Prioratum sibi subditorum, vi Rescripti Reum convenire nequit, nisi ubi Priores possent, si alibi conveniat, in expensis damnatur, & Processus est irritus. *Clem. 1. de Rescript.*

XXIII. Cum Justitiæ Rescripta facillimè impetrentur, non præsumitur Quis falsasse hujusmodi Rescriptum, nec punitur qui ex ignorantia vincibili falso Justitiæ Rescripto utitur, modò uti desierit statim, ac illius falsitas sibi nota facta est. *C. 8. De Crim. Falsi.*

XXIV. Rescriptum, quo committitur Judex notoriè suspectus, surreptitium judicatur, si de tali suspicione nulla fiat in illo mentio. *C. 2. Ut lite non Contest.*

SECTIO X.

De iis, quæ RESCRIPTIS GRATIÆ peculiarioria sunt.

REGULA.

Non alia in Canone leguntur Rescriptis Gratia peculiarioria, quàm quæ sequuntur.

I. Dantur ad tempus indeterminatum, scilicet ad beneplacitum, vel Pontificis vel Sedis Apostolicæ; si ad Pontificum, expirant cum illis, si ad Sedis Apostolicæ, durant, donec revocentur. *C. 5. de Refor. in VI.*

II. Tempus Data attenditur, non Præsentationis, nisi cum non apparet, Quis prius impetraverit, &, si Impetrantes in omnibus sint æquales, locus est Gratificationi. Attenditur autem tempus Data, quia Rescriptum istud ad rem jus dat, eo ipso, quo obtinetur, si Beneficia respiciat. *C. 9. 12. ibid. Idem habetur. C. 7. & 30. eod. Tit. in DECRET. C. 14. ibid.*

III. Rescriptum ad Beneficium obtinendum irritum est, si aliud ab Impetrante jam possessum in eo taceatur. *C. 17. 27. 42. eod. Tit.*

IV. Rescriptum in Beneficio restituens non valet, nisi causam, ob quam Impetrans ab eo erat amotus, exprimat. *C. 6. eod. Tit.*

V. Rescriptum, quo Beneficium conceditur ei, qui simili Rescripto renunciavit ob alia Beneficia vel Pensiones, irritum est, si Primi sic venditi non meminerit. *C. 31. eod. Tit.*

VI. Executorium de Beneficio Rescriptum non valet, nisi Monitorium, de quo mentionem facit, præcesserit. *C. 37. eod. Tit.*

VII. Rescriptum cum hac Clausulâ, si pro alio non scripsimus, non valet in Ecclesiâ, in quâ vi Rescripti ejusdem Pontificis aliquis obtinuit Beneficium, vel ad hoc receptus est. *C. 39. eod. Tit.*

VIII. Pontifex, qui in unâ Ecclesiâ Rescriptum Prædecessoris sui executus est, potest aliud in eadem alteri concedere, quin illam bis gravet. *C. 39. eod. Tit.*

IX. Speciali gravatus Rescripto non est iterum gravandus vi Generalis Rescripti, quo jubetur Episcopus, ut alicui provideri faciat in Diocesi suâ, ubi pro alio non est scriptum. *C. 40. eod. Tit.*

X. Gratia alicui concessa sine alterius læsione interpretanda est, & si quæ fiat, compensanda est. *C. 12. De Deleg. C. 1. Lit. pend. C. 16. De Major. & Obed.*

XI. Rescriptum Gratia Obreptitium, vel Subreptitium, est nullum, sive Beneficia, sive alias Gratias respiciat. *C. 8. 17. 19. 27. 31. 32. 37. 42. De Refor. & C. 6. eod. Tit. in VI. Quæ omnia de Beneficiis loquuntur C. 16. De Refor. & C. 7. De Fid. Instr. C. 2. De Fil. Presb. CONC. TRID. Sess. XIII. C. 5. De Ref.*

XII. Hinc